

Täysistunto

Keskiviikko 28.6.2017 klo 14.00—19.38

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 39/2017 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 7/2017 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.42 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Ehkä puheenvuoroni alkuun tällainen motto, lause, suora lainaus sivistysvaliokunnan mietinnöstä noin vuoden takaa, siis yksimielinen: "Sivistysvaliokunta pitää edelleen erittäin huolestuttavana sitä, että määrärahojen leikkaukset toteutuvat vuonna 2017 mutta koulutuksen järjestäjille tarjotaan vasta vuoden 2018 alusta lukien uudet välineet toteuttaa leikkaukset." Siis taustalla ovat ammatillisen koulutuksen leikkaukset.

Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus tarvitsee uudistamista, mutta valitettavasti hallitus ei halunnut korjata reformin valuvikoja. Hallituspuolueilla ei ollut halua korjata näitä valuvikoja eduskuntakäsittelyn aikana. Tämä reformi on historiallisen suuri uudistus, jonka vaikutukset ulottuvat useita vaalikausia eteenpäin. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisääminen käytännön työtehtävissä on oikea suunta, mutta muutaman periaatteellisesti tärkeän valuvian korjaamisella uudistus olisi voitu hyväksyä yksimielisesti. Olen pettynyt, ettei näin tapahdu.

Toin esille valiokuntakäsittelyn aikana haluni, ehkä halummekin, sopia korkeammasta perusrahoituksen tasosta, niin opetusministerille kuin sivistysvaliokunnan hallituspuolueitten edustajille. Tukenamme olivat lähes kaikki asiantuntijat, jotka esittivät perusrahoituksen nostoa 50 prosentista 60:een, osa jopa 70:een. Miksi yhteistyön käteen ei haluttu tarttua? Paheksun voimakkaasti tämän kokoluokan asiassa parlamentaarisen opposition näkemysten sivuuttamista. Sinänsä oikeat koulutuksen kehittämistavoitteet olisivat ansainneet laajan parlamentaarisen tuen, joka eduskunnalta olisi ollut saatavissa. Miksi ei haluttu oikeasti neuvotella ja sopia, vaan runnottiin läpi hallituspuolueitten jo kertaalleen — siis jo ennen valiokuntakuulemisia — sopimaa esitystä? Tärkeää tämän perusrahoituksen noston ohessa olisi ollut huomioida uudistuksen tuomat lisäkustannukset, joiden esimerkiksi Kuntaliitto on arvioinut kohoavan yli 80 miljoonaan euroon.

Lähiopetuksen turvaaminen olisi myös mielestäni ollut tärkeää saada vahvemmin laikiin. Tätäkin monet asiantuntijat ehdottivat, muun muassa Opettajien Ammattijärjestö ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

Sakki ry. Lähiopetuksen väheneminen tässä uudessakin osaamisperusteisessa oppimis-
muodossa heikentää oppimistuloksia ja kasvattaa riskiä opintojen keskeyttämiseen.

Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformin mukanaan tuoma uusi koulutus-
sopimusmalli asettaa monia haasteita oppilaitoksille, myös yrityksille ja opiskelijoille. Mi-
ten oppilaitoksen opettajien ja ohjaajien aika riittää työpaikalla tapahtuvaan ohjaamiseen?
Miten työpaikkojen oletetaan järjestävän oma ohjauksensa ilman, että siihen osoitetaan re-
sursseja? Jotta työpaikalla tapahtuva oppiminen olisi optimaalista, pitäisi työpaikkaohjaa-
jina toimivien määrää lisätä huomattavasti, tarjota heille järkevän laajuinen koulutusohjel-
ma, jossa uuden lainsäädännön ja yleensä ohjaus- ja arviointityön kysymyksiin seikkape-
räisesti perehdytettäisiin ja, kaikkein tärkeimpänä, löytää jostakin aika- ja rahoitusresurssi,
jonka rajoissa hyvä työpaikkaohjaus käy mahdolliseksi.

Esitimme koulutussopimuksen keston rajaamista ja opiskelijan ohjaamista oppisopi-
muskoulutukseen. Tämänkin esityksen hallituspuolueen edustajat valiokunnissa torppasi-
vat. Olisimme siis halunneet vahvistaa sitä itse asiassa koulutussopimuksen alkuperäistä
ajatusta, että koulutussopimus toimii ennakkojaksena oppisopimuskoulutukseen siirtymi-
sessä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sai osakseen myös kritiikkiä siitä, ettei siinä huo-
mioida koko toisen asteen kehittämistarpeita. Sosiaalidemokraattien mielestä lukion ja am-
matillisen koulutuksen yhteistyö on modernia ammattisivistystä ja esimerkiksi kaksoistut-
kintojen suorittaminen sisältää työelämän kaipaamia valmiuksia: hyvää yleissivistystä,
kielitaitoa, luovaa ja aloitteellista toimintaa ja osaamista.

Arvoisa puhemies! Rohkenen todeta, että sosiaalidemokraateilla on paljon osaamista ja
valmiutta vaikkapa viikossa neuvotella hallituspuolueiden kanssa esitettyä parempi lain-
säädäntö, joka paremmin turvaa laadukkaan oppimisen ja osaamisen. Olemme nyt äärim-
mäisen huolestuneita työpaikalla tapahtuvan ohjauksen laadusta ja nuorten todellisesta jat-
ko-opintokelpoisuudesta. Monet koulutuksen järjestäjät, opettajat, muut odottavat tätä re-
formia. Siinä on paljon oikeita, hyviä aineksia, joita kannatamme. Mutta erään oppilaitok-
sen opetuspäällikön sanoin, sanatarkka lainaus: "Ei ole yhtään varmaa, minne päädytään
tämän uudistuksen myötä." Hän suhtautui uudistukseen yleisesti myönteisesti, niin kuin
minäkin.

Sosiaalidemokraateille ammatillinen koulutus on niin tärkeä, että me haluamme, että on
varmaa, minne päädytään isoa uudistusta toteutettaessa. Siksi lainsäädäntö ei esitetyssä
muodossa käy, ja siksi esitämme lainsäädännön hylkäämistä. Tämä vastalauseemme — tai
vastalause, ei se ole kenenkään, possessiivisuffiksit pois — vastalause on vasemmistoliit-
ton, vihreitten ja RKP:n sivistysvaliokunnan edustajien yhteinen.

Arvoisa puhemies! Esitän, että lakiehdotukset hylätään. Lisäksi esitän vastalauseen mu-
kaisten lausumien hyväksymistä.

17.50 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hieman yl-
lättnyt ehkä tuosta hyvän ystäväni ja korkealle arvostamani edustaja Gustafssonin pu-
heenvuoron tyylilajista. Miksi? Siksi, että tätä uudistusta on tehty yhdessä kaksi vuotta
kentän kanssa aika historiallisellakin tavalla, kerrassaan erinomaisella prosessilla. Valio-
kunnassa kuultiin yli sataa asiantuntijaa, esitys on 550 sivua. Voi kai sanoa, että 90 prosen-
tista — tai paljon ylikin 90 prosentista — asioita olemme samaa mieltä. Sitten joistakin
kohdista äänestimme, mitä rahoitukseen tulee, siis yksittäisistä pykälistä. Mitä rahoituk-
seen tulee, niin siinäkin olemme 90-prosenttisesti samaa mieltä, siis jakamassa 1,7:ää mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

jardia ennenkuulumattomalla uudennlaisella tavalla, joka hakee maailmanlaajuisestikin verstaistaan. Siitäkin olemme näin pitkälle samaa mieltä. Sitä taustaa vasten tuo retoriikka tuntuu ylivoimotetulta ja villat aika vähäisiltä. Erityisesti sosiaalidemokraattien olisin toivonut olevan mukana tässä uudistuksessa, koska olemme [Puhemies koputtaa] yhdessä saaneet Suomessa paljon hyvää aikaan, mukaan luettuna peruskoulun.

17.52 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitetty rahoitusmalli ei ole mikään pieni yksityiskohta tästä uudistuksesta vaan aika merkittävässäkin roolissa, tietenkin, kun miettii koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia turvata koulutustarjontaa, riittävää lähiopetusta, riittäviä henkilöstöresursseja myöskin, jos miettii koko tämän ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa. Eli siitä tässä on ennen kaikkea kysä. Ja kun tässä on tehty, niin kuin edustaja Puumala mainitsi, poikkeuksellisen laajaa ja osallistavaa valmistelua, niin on perin outoa, että on päädytty esittämään sellaista rahoitusmallia, mikä ei saa kannatusta koulutuksen järjestäjien, muiden asiantuntijoiden ja lausunnonantajien keskuudessa. Miksi on päädytty esittämään tällaista rahoitusmallia, mikä ei saa juurikaan kannatusta keneltäkään?

17.52 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tyylilajini oli voimakas tai ehkä jollakin tavalla väärä, niin pahoittelen sitä. Toivon, että siitä välittyi kuitenkin vahva huoli ja perehtyneisyys tähän historialliseen ammatillisen koulutuksen reformiin. Niin kuin puheenvuorossani sanoin, niin jos ja kun se nyt todennäköisesti viedään hallituspuolueitten äänin lävitse, sen vaikutus tulee olemaan monen vaalikauden ylittävä. Sen vuoksi olen aidosti pettynyt siihen, ettei esimerkiksi tässä rahoitusasiassa tultu sen verran vastaan, että olisi löydetty yhteinen näkemys siitä. Lakiesityksen perusteluissakin hallitus itse toteaa, että 82 prosenttia koulutuksen järjestäjistä koki tämän rahoitusjärjestelmän ongelmallisena, koska se voi johtaa siihen, että kun rahoitus tulee osatutkinnoista ja valmistumisesta, niin se houkuttelee [Puhemies koputtaa] järjestäjiä ottamaan niin sanottuja hyviä oppilaita. Se on tasa-arvon kannalta ongelmallinen.

17.54 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä rahoitusjärjestelmässä siis siitä isosta kuvasta kaikeksi ollaan kohtuullisen yksimielisiä, siis siitä, että rahoitus määräytyy perusrahoitusosuudesta ja jonkun suuruisista osuuksista, joita määrittelee tutkintojen määrä ja toisaalta sitten työllistyminen ja jatko-opintoihin pääsy. Sitten se ero on siinä, onko se perusrahoituksen osuus 50 vai 60 prosenttia, niin kuin moni asiantuntija esitti. Miksi he sitä esittivät, sitähan kysyimmekin monelta asiantuntijalta. He ajattelivat, että se olisi ehkä vähän turvallisempi lähtö. Kaikkihan perustuu ennakkointiin, kun on valtavan kokoisesta reformista kysymys, eli ei siinä mitään tieteellistä evidenssiä ole, että juuri siinä kohtaa menisi se raja. Arvelisivat, että se olisi vähän turvallisempi. Tähän onneksi meillä on olemassa erittäin hyvä takaportti. Valiokuntahan hyväksyi yksimielisesti lausuman siitä, että vuosittain tarkastellaan juuri syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta sitä, onko perusrahoituksen osuus suurempi, ja vuosittain tuohon kysymykseen voidaan palata. Eli tähänkin asiaan olemme hyvin valmistautuneet. [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

17.55 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus on tärkeä tulevaisuusinvestointi. Se on sitä sekä yksilölle että yhteiskunnalle. Tässä hallituksen esityksessä on kyseessä merkittävä ammatillisen koulutuksen reformi. Se koskettaa arviolta noin 300 000:ta opiskelijaa. Noin puolet perusopetuksen päättävistä jatkaa ammatillisessa koulutuksessa, ja ammatillisessa aikuiskoulutuksessa opiskelee noin 150 000 aikuista.

Uudistuksessa on paljon hyvää, ja kaiketi kentällä on tietoisuus siitä, mitä tuleman pitää, mutta kipukohtia kuitenkin on. Keskeisin huoli hallituksen esittämässä ammatillisen koulutuksen reformissa liittyy uudistuksen tavoitteisiin suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin. Hallitus on tekemässä merkittäviä muutoksia ammatilliseen koulutukseen samaan aikaan, kun koulutukseen tehdään huomattavan suuria leikkauksia. Valtion vuoden 2017 tulo- ja menoarviossa ammatilliseen koulutukseen kohdistettiin 190 miljoonan euron leikkaus. Tämä on tarkoittanut irtisanomisia ja muun muassa tärkeän lähiopetuksen vähentämistä.

Leikkauksilla on ollut vaikutusta työilmaperiiniin. Irtisanomisten myötä on muiden työtaakka kasvanut. Kiire ja kuormittavuus ovat lisääntyneet, mikä heijastuu kielteisesti opetukseen ja sitä kautta oppimistuloksiin. Useat tahot ovatkin esittäneet huolensa ammatillisen koulutuksen tason heikentymisestä. On arvioitu, että leikkauksista vielä 40 prosenttia on tekemättä. Tämä tarkoittaa sitä, että ammatillista koulutusta ollaan uudistamassa samaan aikaan todella kovien leikkausten kanssa. Kysymys riittävistä resursseista on ilmeinen esimerkiksi hallituksen esittämässä henkilökohtaistamisprosessissa: miten opettajien ja ohjaajien aika tulee riittämään, kun samanaikaisesti resursseja leikataan?

Lisäksi on syytä huomauttaa, että hallituksen esityksessä ei työpaikoille olla kohdistamassa erillisrahoitusta siitä huolimatta, että hallituksen esityksessä työelämän vastuulle ollaan siirtämässä huomattava osa koulutuksen kokonaisuudesta. Tämä antaa aihetta kysyä, miten työpaikoilla kyetään turvaamaan laadukas opiskelijan ohjaus, henkilökohtainen kohtaaminen ja tuki oppimiselle. Reformissa työpaikkojen vastuuta ja työmäärää lisätään ilman, että on tarpeeksi kattavasti arvioitu, miten ihmiset työpaikoilla pystyvät kaiken tämän järjestämään. Kysymys on kuitenkin nuorista ihmisistä, jotka tarvitsevat opinnoissaan kokeneen aikuisen ohjausta ja henkilökohtaista palautetta. Uudistuksessa on myös lähiopetuksen osuus ja järjestäminen puutteellisesti huomioitu.

Minä jään, puhemies, pohtimaan myös yleissivistävien aineiden opetusta. Tulevatko jatkossa ammattiin opiskelevat nuoret jäämään vaille yleissivistäviä valmiuksia? Kaikkien opintojen tehtävä on kuitenkin antaa eväitä myös oman elämän hallintaan, siis lisätä yksilön henkistä pääomaa. Siitä viime kädessä on kysymys koulutuksessa.

Arvoisa puhemies! Näinkin mittavaa ammatillisen koulutuksen reformia tehtäessä on suositeltavaa, että rahoitusta tarkasteltaisiin uudelleen. Jotta uudistukset voidaan onnistuneesti toteuttaa, on huolehdittava riittävästä rahoituksesta ja muista resursseista.

17.59 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformia on nyt käsitelty koko kevään ajan täällä eduskunnassa, ja kuten monissa puheenvuoroissa on todettu, reformi sisältää monia hyviä ja kannatettavia tavoitteita. Ammatillinen koulutus, kuten tänäänkin täällä on todettu, ei ole vain väylä työelämään, vaan nuorten kohdalla ammatillisen koulutuksen tulee kovan ammattitaidon lisäksi antaa kaikille nuorille tasavertaiset mahdollisuudet kasvaa hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi. Merkillepantavaa on kuitenkin ollut se, kuinka monet hallituspuolueiden edustajat mainitsivat reformin keinona puuttua nuorten syrjäytymiseen. Tähän reformiin liittyen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

yksi huoli, jonka hyvin monet asiantuntijat ja lausunnonantajat ovat nimenomaisesti nostaneet esille, on juuri se, miten käy enemmän tukea tarvitseville nuorille tässä ammatillisen koulutuksen reformissa.

Yksi suuri ongelma on ammatillisen koulutuksen rahoitukseen jo tehty suuret leikkaukset. Tämä hallitus leikkasi 190 miljoonaa euroa ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä juuri ennen reformia, ja nyt reformin toimeenpanoon osoitetaan vain 15 miljoonaa kahden vuoden ajan. Esimerkiksi Kuntaliitto on arvioinut, että reformin toimeenpano ja sen yhteydessä lisääntyneet velvoitteet lisäävät kustannuksia yhteensä 90 miljoonaa, josta koulutuksen järjestäjien osuus on peräti 84 miljoonaa.

Rahoituksen puute näkyy jo nyt ammatillisessa koulutuksessa lähiopetuksen vähenemisenä, rikkonaisina koulupäivinä ja opetuksena, joka perustuu itsenäisesti tehtävään etätyöskentelyyn ja nettitehtäviin. Tämä jättää heitteille erityisesti niitä nuoria, jotka tarvitsevat opiskeluyhteisöä ja opiskeluympäristöä sekä tukea oppimiseen ja kehittymiseen.

Samalla on syytä kiinnittää huomiota siihen, että kiinteä opiskeluryhmä ja siihen liittyvä ohjaus ja lähiopetus on hyvä perusta kaikille opiskelijoille, ei vain erityistä tukea tarvitseville nuorille. Muun muassa Nuorisotutkimusverkosto on omassa lausunnossaan ammatillisen koulutuksen reformista tuonut esille huolensa siitä, että osaamisen henkilökohtaistaminen, erityisesti kun resursseja samaan aikaan on vähennetty merkittävästi, sisältää riskin, että opiskelijoiden sosiaaliset ja yhteisölliset tarpeet sivuutetaan. Tutkijat painottavat, että ryhmä on etenkin nuorille oppijoille keskeinen oppimisympäristö sekä kasvun ja kehityksen ympäristö ei vain erityisen tuen tarvitsijoille vaan kaikille. Laaja tutkimusnäyttö osoittaa, että opiskelijaryhmä, jonka kanssa valmiuksia hankitaan, on opiskelijoille tärkein oppimisympäristö. Hyvät opiskelijaryhmät integroivat opiskelijoita opintoihin ja vähentävät keskeyttämistä, parantavat oppimistuloksia sekä nopeuttavat läpäisyä. Havainto on myös ammatillisen koulutuksen läpäisyn edistämishankkeen keskeisiä tuloksia. Yhteisöllisyyden merkitys on ylipäätään jäänyt liian vähälle huomiolle, kun tämän reformin yhteydessä on puhuttu vain opintojen henkilökohtaistamisesta. Viimeaikaisten nuorisotutkimusten mukaan ammattiin opiskelevat nuoret eivät kaipaa niinkään yksilöllisiä vapauksia vaan pikemminkin pysyvyyttä, ennakoitavuutta ja selkeää rytmiä, joita voivat tarjota vain riittävän kiinteät opiskeluryhmät sekä opettajien ja ohjaajien tarjoama ohjaus.

Myös tämä esitetty rahoitusmalli on iso ongelma tulevaisuuden näkökulmasta, ja käytännössä kaikki lausunnonantajat ovat esittäneet sen muuttamista. Jaan edustaja Gustafssonin pettymyksen siitä, että emme eduskunnan käsittelyvaiheessakaan pystyneet tulemaan yhteiseen ratkaisuun tämän rahoitusmallin keskeisimmän ongelman korjaamisesta lausunnonantajien ja asiantuntijoiden esittämien toiveiden mukaisesti. Sen lisäksi, että tämä ehdotettu malli synnyttää pysyvän epävarmuuden tilan, niin opiskelijajärjestöt kuin oppilaitoksetkin ovat ilmaisseet pelkonsa siitä, että liian iso suoritusrahoituksen osuus johtaa kehitykseen, jossa oppilaitokset pyrkivät ensisijaisesti tavoittelemaan hyvin pärjääviä ja opinnoissaan nopeasti eteneviä opiskelijoita. Tämä rahoitusmalli saattaa siis lisätä koulutuksen tuloksellisuutta, mutta sen kääntöpuolena on valikoivuuden riskin kasvaminen, ja siinä kärsijöinä ovat juuri ne opiskelijat, jotka tarvitsevat tukea oppimiseen ja kehittymiseen ja jotka tarvitsevat siihen opiskeluryhmää ja yhteisöä.

Arvoisa puhemies! Tällaisenaan tähän malliin sisältyy isoja riskejä, erityisesti mitä tulee enemmän tukea tarvitseviin nuoriin. Siksi en näe muuta vaihtoehtoa kuin kannattaa edustaja Gustafssonin tekemiä hyvin perusteltuja esityksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

18.05 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa puhemies! Ensin alkuun täytyy jo, ettei vain jää sanomatta, samoin kuin edustaja Andersson olla tukena ja kannattaa niitä edustaja Gustafssonin erittäin perusteltuja vaatimuksia ja toteamuksia tähän, joita on pakko kannattaa, jos haluaa olla tässä yhteiskunnassa kiinni siinä, että meillä kaikilla olisi mahdollisuus opiskella ammattiin oppilaitoksen kautta.

Työssäoppimisen varmistaminen näyttäytyy tällä hetkellä näiden leikkauksien kanssa samanaikaisesti täysin mahdottomalle. Me jo tänä päivänä tiedämme, että osassa oppilaitoksia lähiopetusta saadaan vain 20 tuntia viikossa, mikä tarkoittaa oppimisvaikeuksille oppilaille todellakin melkoista pudotusta siihen, että heidän pitäisi itsenäisesti täydentää omaa osaamistaan. Ne ihmiset, jotka tarvitsevat kädestä pitäen osaamisen ohjausta ja teoreettisen oppimisen tukea, ovat heitteillä. Me olemme nyt rakentamassa polkua, joka tarkoittaa, että meillä oppimisvaikeuksista kärsivät nuoret edelleenkin syrjäytyvät, koska he eivät menesty toisen asteen oppilaitoksissa, ja tämä on todella surullinen tie, sillä se tarkoittaa edelleen sitä, että meillä syrjäytyneiden nuorten määrä lisääntyy tässä yhteiskunnassa.

En arvostele sitä, että meillä pitää olla totta kai jokaisella toisen asteen opiskelijalla mahdollisuus jatkopolkuun, mutta toivoisin, että tässä esityksessä, joka koskee tätä toisen asteen koulutusta, oltaisiin voitu huomioida sellainen polku, että heille, jotka eivät tähtää ensi alkuun siihen, että heillä on jatko-opiskelumahdollisuus, oltaisiin luotu sellainen porras, joka mahdollistaa lisäkoulutuksella, tukitoiminnoilla sen, että vaikkapa toisen asteen koulutuksen jälkeen heillä olisi ollut vaikka puolen vuoden valmistava koulutus siirtyä ammattikorkeakouluun. Näen omasta mielestäni, että tällä esityksellä suljetaan polku. Kun täällä on tämä ehdoton edellytys, jota minäkin kannatan, että pitää olla mahdollisuus jatko-opiskeluihin, niin emme saa kuitenkaan sulkea pois porttia niiltä henkilöiltä ja niiltä nuorilta, jotka eivät tähtää enää enemmän kuin vain ammattiin ja työelämään sijoittautumiseen. Ollaan aika kummallisessa tilanteessa, jos emme kunnioita sitä, että joku kädellinen oppija voisi olla ammatissaan huippuammattimies ja kehittää sitä kautta omalla osaamisellaan organisaatiossa ja siinä työyhteisössä olevaa tuottavuutta ja kannattavuutta. Emme saa sulkea pois niitä nuoria, jotka ovat päteviä työssään.

Siinä mielessä kritisoin sitä, että koulutussopimuksella tavallaan avataan semmoinen kauhuskenaario, että näitä ihmisiä, joilleka edellytetään jatkumahdollisuuksia, voidaan koulutussopimuksen kautta pitää vaikkapa kaksi vuotta edelleen siellä työpaikalla palkattomalla työssäoppimisjaksolla. Tämä on teoreettinen uhkakuva, mutta tämä on tämän lakiesityksen kautta mahdollista tietyn ihmisryhmän tai oppilasryhmän kohdalla, joka ei täytä sitä jatkokoulutusvaatimuksen tavoitetta, mikä tässä on, joka on minunkin mielestäni oikea. Tästä puuttuu se porras, että niille ihmisille, jotka sijoittuvat työelämään huippuammattilaisina ilman, että heillä on teoreettista osaamista, mutta joille polku voi syttyä sitten jossakin vaiheessa omaa työelämää, meillä pitäisi olla vaikkapa neljän tai kuuden kuukauden valmentava koulutusjakso, jotta he voivat siirtyä joko yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. Tämä olisi tärkeää ollut huomioida tässä lakiesityksessä.

Toivotaan, että tätä voidaan vielä vähän remontoida, ja toivotaan, että sitten tulevat hallitukset huomioivat nämäkin seikat.

18.10 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Ammattikoulureformi on odottanut pitkään, ja on tärkeää, että myös ammattikoulua uudistetaan. Voisi sanoa, että parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Me olemme uudenaikaisessa tilanteessa, tarvitaan työelä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

sä uudenlaista osaamista, ja nuoret ovat erilaisia, ja he tarvitsevat myös erilaisia teitä saada tuon ammattiosaamisen. Pidän myönteisenä tässä uudistuksessa sitä, että henkilökohtaisia opinpolkuja vahvistetaan, ja myös sitä, että työpaikalla oppimisen ja lähiopetuksen suhdetta on tarkasteltu.

Meidän pitää seurata koko ajan, niin kuin tässä on tuotu kriittisesti esille, sitä, että meillä on paikkoja, joissa lähiopetuksen määrä on tuotu liian pieneksi. Mutta toisaalta täällä sallissa aika ajoin kuulee eri keskusteluissa vähän erilaisia näkökulmia. Toisissa arvostellaan lähiopetuksen määrän vähentymistä, ja sitten taas toisaalta kaivataan työssäoppimista tai työpaikalla oppimisen määrää, ja tämän tasapainon tietysti pitää olla kohdallaan. Ehkä koulutusopimus on malli, joka toimii osalle nuorista ja lisää hyvin valikoimaa aiemmin käytössä olleen ja jatkossakin käytössä olevan oppisopimuksen rinnalla, mutta pitää seurata ja olla valmis myös korjaamaan niitä muutoksia, jos tarpeen tulee.

Myönteistä on se, että maamme talouden tilanne on nyt saatu käännettyä ja pystymme tulevana vuosina panostamaan laajasti lisää osaamiseen varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta ammatilliseen koulutukseen ja siitä eteenpäin korkeakoulutukseen ja tutkimukseen. Eilen täällä käsitelimme tulevien vuosien rahoituskehystä, ja siellä lisätään 340 miljoonaa koulutukseen [Puhemies koputtaa] ja tutkimukseen. Se on tärkeä lisäpanostus tulevaisuuteen.

18.12 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisen koulutuksen uudistamisesta on lähes kaikkien työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa kuultujen asiantuntijoiden mielestä tarpeellista toteuttaa viimeistään juuri nyt. Koko prosessi on mielestäni ollut pitkäjänteistä ja jopa aikaansaavaa, uusia avauksia on tullut. Se myös uudistaa koulutusta niin, että jatko-opiskelumahdollisuudet säilyvät, ja lähentää ammatillista koulutusta työelämään. Tämä on onneksi sekä työllisyydelle että yritysten kasvulle.

Halusin kuitenkin tänne tulla tuomaan esille ongelman — joka täällä aiemmin on ollutkin esillä — että tässä esityksessä ei mahdollisteta koulutuskorvausta esimerkiksi työssäoppijan työnantajalle, vaikka siitä työnantajalle olisi kustannuksia.

Otan esimerkin pienestä mutta jalostusarvoltaan merkittävästä työstä, nimittäin metsäkoneenkuljettajakoulutuksesta. Suomessa on noin parituhatta hakkuukonetta, sen lisäksi ajokoneita saman verran, mutta noin 5 000 hakkuukoneenkuljettajaa. Jos tätä verrataan 2,5 miljoonaan muuhun työlliseen, niin se on tietysti pieni alue, mutta jos ajatellaan sitä niin päin, että katsotaan Suomen vientiteollisuuden kymmenen kärjessä olevia vientiartikkeleita, niin niistä on metsäteollisuuden tuotteita puolet. Eli meidän vientituloistamme aika merkittävä osa tulee just siitä, että me hakkaamme puuta tuolla metsässä.

Nyt me haluamme myös kasvattaa tätä metsänhakkuuta, niin että siihen tarvitaan jopa 15 prosenttia lisää työvoimaa. Nyt tällä hetkellä tämä työvoiman saanti on sen verran pientä, että tällä hetkelläkään ei saada tarpeeksi metsäkoneenkuljettajia. Nyt kun sinä otat kuljettajan työharjoitteluun koulutettavaksi sinne omaan koneeseen — kun suuri osa näistä on yhden koneen, yhden hakkuukoneen, yhden ajokoneen, yrityksiä — se tarkoittaa sitä, että menetykset tuotannossa ja samalla tulovirrassa ovat merkittäviä siltä osalta, kun tehdään sitä harjoittelutyötä. Kun tätä harjoittelutyötä tarvitsee tehdä kokemusten mukaan noin vuoden verran, että ollaan sillä tasolla, että voi tehdä työtä niin, että isännälle jää siitä vielä vähän rahaa, niin tähän kiinnittäisin huomiota, että se mahdollistettaisiin ehkä muilla keinoin. Koneyrittäjälle voidaan vaikka vuokrakorvausta maksaa koneen lainasta siihen kou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

lutukseen. Minä pelkään, että tämä ala jää vaille tarpeellista työvoimaa joskus muutaman vuoden päästä. Kehottaisin varautumaan tähän asiaan. — Kiitos.

18.16 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on käsillä viimeisiä keskusteluja amisreformista eli ammatillisen koulutuksen uudistuksesta, ja on hienoa, että on päästy tähän vaiheeseen. Tämä uudistus on ollut todella odotettu tuolla ammatillisen koulutuksen kentällä, ja onkin todella tärkeää, että tämä saadaan nyt vihdoinkin eteenpäin. Ammatillinen koulutus on tarvinnut pitkään tällaista kansallista uudistamista ja nimenomaan niin että pystytään vastaamaan tähän osaajatarpeeseen, mikä on nyt kasvamassa meillä ympäri Suomea. Myöskin se on tärkeää, että nuorille ja kaikille, jotka ammatillisessa koulutuksessa ovat mukana ja ovat hakemassa sieltä tutkintoa tai tutkinnon osia työllistyäkseen paremmin, pystytään tarjoamaan niitä työkaluja siihen, että nopeammin myös työllistytään koulutuksen jälkeen. On ollut ongelmia aikaisemmin siinä, että ammatillinen koulutus ei ole vastannut niihin tarpeisiin, mitä työelämässä on ollut. Työnantajilla on monesti ollut se tilanne, että työllistäessään sitten osaajia esimerkiksi yritykseen työnantajan on pitänyt käytännössä monesti kouluttaa alalle uudestaan, ja tämä koulutuksen vastaavuus työelämän tarpeisiin on jäänyt liian heikoksi. Tässä tämä uudistus tarjoaa paljon työkaluja. Tästä ollaan varmastikin aika lailla yhtä mieltä. On tärkeää, että tämä uudistus todella saadaan eteenpäin.

Haluaisin tässä puheenvuorossa tuoda esille nämä sivistysvaliokunnan lausumaehdotukset, joissa sivistysvaliokunta halusi kriittisellä tavalla tuoda esiin sen — koska kyseessä on merkittävä uudistus, jota on tehty vuosikausia — mitä asioita pitää seurata, missä pitää tarkastelua tehdä jopa vuosittain, jotta voidaan varmistua siitä, että uudistus menee todella oikeaan suuntaan myöskin rahoituksen osalta. Näissä lausumaehdotuksissa on tuotu esille tämmöisenä konkreettisenä esityksenä se, että on esitetty, että valtioneuvosto eli hallitus toisi lakiehdotuksen siitä, että opiskelijat pystyisivät työllistymään yrityksiin tämän lisätyön tarjoamisvelvoitteen tätä estämättä. Tiedämme, että oikeudesta on nyt tullut tulkinta sen osalta. Tällä hetkellä opiskelijoitten on vaikea työllistyä tietyille aloille, tiettyihin yrityksiin sen takia, koska meidän byrokratiamme tämän estää ja työmarkkinoilla on tiettyjä tämmöisiä tilanteita, joissa ei ehkä pystytä nyt oikealla tavalla hyödyntämään sitä, että opiskelijat tulisivat sinne työpaikalle käytännössä opiskelemaan. Siitäkin työssäoppimisessa on kysymys, ei siitä, että työnantaja käyttää ilmaista työvoimaa, vaan nimenomaan mennään opiskelemaan ammatti sinne työpaikalle ja pystytään nämä byrokraattiset esteet sitten näissä tietyissä tilanteissa saamaan jatkossa pois. On hyvä, että valiokunta on päättänyt tämän lausumaehdotuksen tästä tekemään, että tätä lainsäädäntöä vietäisiin eteenpäin.

No, sitten tähän itse uudistukseen ja rahoitukseen liittyen valiokunta esittää, että eduskunta tulisi edellyttämään opetus- ja kulttuuriministeriöltä tämän ammatillisen koulutuksen uuden rahoitusjärjestelmän vaikutusten seuraamista ja tämän selvityksen tiedoksi tuomista vuosittain syysistuntokauden aluksi. Tässä yhteydessä arvioidaan myös perusrahoitusosuuden riittävyttä. Tämä on kyllä hyvin vahva kirjaus. Jos tämän eduskunta hyväksyy, niin silloin pystymme käymään syksyisin tämän arvioinnin myöskin perusrahoituksen osalta. Tässä on monenlaista kantaa ja esitystä tullut myös valiokuntakäsittelyn aikana. Jos käy ilmi, että tämä perusrahoitusosuus ei ole riittävä, niin pitää olla valmiutta sitten asiaan tarttua myös valiokunnan ja eduskunnan päässä. Ministeriöltä edellytetään tässä toimia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

Sitten myöskin valiokunta on esittänyt lausumana, että opetus- ja kulttuuriministeriö ryhtyy valmistelemaan selvitystä erityistä vaativaa tukea tarvitsevien opiskelijoiden koulutuskoulujen eheydestä ja koulutusmahdollisuuksista. Saimme esimerkiksi vammaisjärjestöiltä tästä palautetta, että meillä ei ole kansallisesti nyt riittävän hyvin määritelty näitä koulutusmahdollisuuksia ja niitä puitteita ja resursseja, miten tarjotaan tätä tukea ja koulutusta eri opiskelijaryhmille. Tässä tarvitaan kyllä kansallinen selvitys ja toimenpiteet, että tämä saadaan kuntoon.

Sitten vielä yleensä tästä koulutuksen reformin toteutumisesta haluan erityisesti vielä korostaa, että valiokunta edellytti, että tässä uudistuksessa seurataan tämän uudistuksen vaikutuksia alueelliseen ja kielelliseen saavutettavuuteen, opintojen keskeyttämisen vähentämiseen ja koulutustakuun toteutumiseen sekä siihen, että oppisopimus- ja koulutus-sopimuspaikkamäärät lisääntyvät toimialoitain uudistuksen tavoitteiden mukaisesti. Mikäli havaitaan muutostarpeita, joiden johdosta sääntelyä on tarkennettava tai muutettava, hallituksen tulee ryhtyä viipymättä toimiin ja valmistella myös tarvittavat esitykset eduskunnalle. Hallituksen tulee seurata tarkoin sääntelyn tosiasiallisia vaikutuksia perustuslain sivistyksellisten oikeuksien toteutumiseen.

18.23 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jarva käytti hyvän puheenvuoron, ja oli tärkeää, että nämä sivistysvaliokunnan, lähinnä hallituspuolueitten, neuvottelemat lausumat esiteltiin. Ne ovat oikeasti hyviä, ja kiinnitän nyt vain huomiota tähän rahoituksen lausumaan, joka päättyy: "arvioidaan myös perusrahoituksen riittävyys". Tässä yhteydessä on nyt kuitenkin sanottava ääneen se, että tässähän on kohtuullisen pitkä siirtymäkausi. Perusrahoituksen vaikuttavuushan on nyt lyhyellä aikavälillä jo se, että kun se perusrahoituksen taso on vain 50 prosenttia — asiantuntijat esittivät suurin osa 60, osa 70 — ja kun oppilaitoksen kiinteät menot ovat kaksi kolmasosaa eli ylittävät merkittävästi tämän perusrahoituksen, niin oppilaitoksen rehtorina, pedagogina ja muuten näen, että koulutuksen kehitykselle, suunnitelmallisuudelle ja luovalle asiantuntijatyölle tämä asetelma voi olla kestämaton [Puhemies koputtaa] ja se ei tuo välttämättä laattaa ja pitkäjänteisyyttä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ja reippaanpuoleisesti minuutti meni. Seuraavana varsinaiseen puhujalistaan.

18.25 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Hyviä käytettyjä puheenvuoroja, joista on yhteen pakko yhtyä. Edustaja Suutari toi erityisen tärkeän sektorin eli konealan koulutuksen tärkeyden. Tuntuu hieman hämmentävälle, että hallitusohjelmassa on niin keskiössä biotalous, joka liittyy metsään, mutta tämä toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi ei erityisesti juuri mahdollista tätä hallituksen kärkihanketta vaan jättää juuri tällä sektorilla kaikkein heikoimpaan osaan sen pääomavaltaisen sektorin, missä ammatillisen koulutuksen laitteiston hankinnat ovat erittäin kalliita. Juuri tällä sektorilla pitäisi mahdollistaa ja olla uskallusta siihen, että ammattioppilaitokset ja yritykset voisivat tiivistää yhteistyötään niin, että yritykset voisivat sitoutua työpaikoilla tapahtuvaan oppimiseen siten, että oppilaitokset yhdessä tekevät yhteisiä konehankintoja, joilla subventoidaan sitä.

Näissä 1 300 suomalaisessa metsäalan yrityksessä, joissa on keskimäärin noin 1—2 konetta — on toki isompiakin — eivät resurssit kerta kaikkiaan riitä siihen, että sinne voisi mennä työssä oppimaan koulutussopimuksella taikka oppisopimuksella. On aivan täysin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

mahdoton tilanne ajatella, että yritys, jossa on kaksi taikka kolme konetta, voisi irrottaa yhden työntekijän tuottavasta työstä mahdollistamaan työssäoppimisen, ellei tehdä jotakin sellaista, mikä mahdollistaa sen, että yhteiskunta subventoi yritykselle ne menetykset, jotka siitä työn tuottavuuden heikkenemisestä johtuvat.

18.27 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Jos ymmärsin oikein, edustaja Andersson totesi täällä, että nuoret eivät erityisesti kaipaa opintojen henkilökohtaistamista ja tämmöistä yksilöllistä opinpolkujen järjestämistä ja niin edelleen — jos ymmärsin siis oikein. Minun mielestäni nimenomaan sitä tarvitaan, ja erityisesti tarvitsevat tietenkin ne nuoret, jotka ovat vaarassa syrjäytyä. He tarvitsevat tukea ja apua jo peruskoulussa, me tiedämme kaikki sen. Erityisen hyvä esimerkki siitä, mitä räätälöidyt opinpolut ja räätälöity oppiminen voivat tarkoittaa, on mielestäni Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos-palvelukokonaisuuden työ ja sen hyvät tulokset. Siellä nimenomaan räätälöidyillä malleilla on saatu suorittamaan opintoja, kouluttautumaan ja pääsemään työelämään ne nuoret, joilla on ollut suuria vaikeuksia yksinkertaisesti ihan omassa elämänhallinnassaan ja siinä, että he ylipäättään tietävät, mikä heidän elämänsä suunta on. On erittäin tärkeää löytää näitä yksilöllisiä, räätälöityjä malleja myös meidän ammatilliseen koulutukseen.

18.28 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittasin itse asiassa Nuorisotutkimusverkoston asiantuntijalausuntoon, jossa he toteavat, että viimeaikaisten nuorisotutkimusten mukaan, kun on kysytty ammattia opiskelevilta nuorilta, mitä he koulutukselta ja opetukselta toivovat ja kaipaavat, siellä tuli ilmi, että eivät kaipaa niinkään yksilöllisiä vapauksia vaan pikemminkin pysyvyyttä, ennakoitavuutta ja selkeää rytmiä. Eli se liittyy siihen, miten opetusta on järjestetty, ja kytkeytyy tähän isoon huoleen, mikä nyt on rahoituksen vähenemisestä yhdistettynä henkilökohtaistamiseen: johtaako se tilanteeseen, jossa ikään kuin tämä nykyinen negatiivinen kehitys jatkuu ja kiihtyy, vai onko mahdollista löytää sellaisia hyviä henkilökohtaistamisen malleja, joissa ikään kuin pystytään turvaamaan juuri oikeanlaista tukea kaikille sitä tarvitseville opiskelijoille. Minäkin toivon, että on mahdollista löytää tällainen hyvä henkilökohtaistamisen malli, mutta en siihen usko johtuen näistä isoista rahoitusleikkauksista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.29 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Moneen kertaan on todettu, että uudistus on iso, historiallinen, ja siksi on tärkeää, että tätä seurataan ja tuetaan sitten kentällä. Tämä, että me saamme vuosittain tiedon, miten tämä etenee, on erittäin hyvä juttu, mutta tärkeää siinä olisi se, että pitäisi kyetä ryhtymään myös muutoksiin, jos on tarvetta tässä. Esimerkiksi nämä esille otetut kalliit ja pienet alat, niille koulutus: kyllä siinä tarvitaan valtakunnallista ohjausta ja erityisesti sitä seurantaa sitten, että siinä ei mentäisi pahasti hunningolle tämän uudistuksen takia.

Tässähän on myönteisenä asiana se, että asiakaslähtöisyys lisääntyy. Se lisääntyy sen opiskelijan kohdalla, mutta se myöskin palvelee yrityksiä jatkossa paremmin. Edellisissäkin pykälissä on kovasti puhuttu tästä uudistumisen tarpeesta ja nopeasta reagoinnista, ja tietyllä tavalla tällä reformilla pystytään tähän, eli ammatillisen koulutuksen reformi auttaa vastaamaan näihin yritysten tarpeisiin, ja minä itse asiassa toivon, että oppisopimus-koulutus saisi tästä ammatillisen koulutuksen reformista ihan uutta vauhtia, kun tässähän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

on mahdollisuus räätälöidä vaikka tutkinnon osia yrityksen tarpeeseen ja toteuttaa niitä siten oppisopimuskoulutusmallilla.

18.31 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Haluaisin tähän henkilökohtaistamiseen vielä sen verran lisätä, että on erittäin hyvä, että hallitus tuossa puoliväliriihessä lisäsi tämän ammatillisen koulutuksen reformin toteuttamiseen tämän 15 plus 15 miljoonaa euroa seuraaville vuosille elikkä vuodelle 2018 ja vuodelle 2019. Nimenomaan sivistysvaliokunta halusi kiinnittää huomiota siihen, että tätä lisärahoitusta tultaisiin käyttämään erityisesti henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman käyttöönottoon, myös sen digitalisointiin, ja näitä skaalautuvia malleja ja semmoista yleispohjaa myös pystyttäisiin käyttämään sitten koko Suomessa, saataisiin sitä kansallista kehitystyötä vietyä eteenpäin. Myös työpaikkaoppimisen Suomen mallin luomiseen halutaan tätä rahoitusta käyttää ja myös erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden huomiointiin.

Se, mikä on erityisen tärkeää myös tässä nostaa esiin, on tämä uusi koulutusoppimus, joka siis korvaa tämän työssäoppimisen, tämän aikaisemman mallin, ja siinä on erityisen tärkeää nostaa esiin se, niin kuin tuossa valiokunnan mietinnössä oli nostettu esiin, että tietyillä aloilla on haastetta tämän koulutusoppimuksen käyttöönottamisessa, juurikin näillä aloilla, joilla on kalliit laitteet käytössä, muun muassa metsäkoneyrityksissä ja maanrakennusalalla. Siellä on aito huoli siitä, pystytäänkö sitten tuotannon käytännössä keskeytyessä ottamaan opiskelijoita. Siksi juuri teimme valiokunnassa tämän lausuman, jossa viitattiin siihen, että pitää tarkasti seurata, että nämä [Puhemies koputtaa] oppisopimus- ja koulutusoppimuspaikkamäärät lisääntyvät. Jos tämä ei onnistu esimerkiksi koulutusoppimuksen suhteen, [Puhemies koputtaa] niin tähän tullaan puuttumaan myös lainsäädännössä.

18.33 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Halusin tulla vielä käyttämään puheenvuoron tästä koulutusoppimuksesta, joka on tällainen uusi malli, joka tuodaan tähän ammatilliseen koulutukseen. Voin todeta, että alkuun suhtauduin tähän koulutusoppimukseen hyvinkin varauksellisesti. Olen oikeastaan nyt sitten pitkähkön ajan kuluessa jotenkin hyväksynyt ja tullut sinuksi sen kanssa. Olisin nimittäin itse lähtenyt kehittämään paljon, paljon määrätietoisemmin oppisopimuskoulutusta, oppisopimuskoulutusjärjestelmää.

Nyt tämä koulutusoppimus jo käsitteenä on jossain määrin haastava ja ongelmallinen. Siinähan on vielä kysymys siitä, että koulutuksen järjestäjä, siis oppilaitos, ja työpaikka, yritys, tekevät tämän koulutusoppimuksen ikään kuin nuoren puolesta. Kaikki hyvät tulokset jäävät nyt sitten riippumaan siitä, kuinka hyvin ja kunnianhimoisesti tämä henkilökohtainen opetussuunnitelma tämän nuoren kanssa tehdään. Uskon, että se halutaan tehdä mahdollisimman hyvin, ja silloin, kun se siellä työpaikalla hoidetaan hyvin hyvän työpaikkaohjaajan ja sitoutuneiden henkilöiden kautta, tulos voi olla oikeinkin hyvä.

Mutta se, mistä kannan varsin paljon huolta ja mistä valiokunnassa kyllä puhuttiin avoimesti, syvällisesti ja hyvinkin, on se, että kun nyt on mahdollista, että tämä koulutusoppimuksen kesto voi olla pitkäkin — itse asiassa me äänestimme siitä pykäläkohtaisesti ja me olisimme halunneet, että se on puoli vuotta — niin miten siellä työpaikkaopetuksen yhteydessä sitten nämä ammattisivistävät, yleissivistävät aineet ja aiheet opetetaan. Tämä on tärkeä ja merkittävä kysymys.

En nyt halua nostaa tässä tätä jatko-opintokelpoisuutta millekään jalustalle, koska olen itse myöskin sitä mieltä, että hyvä ammattitutkinto on kaiken lähtökohta, ja sitten jos nuori haluaa kehittää sitä omaa ammattitaitoaan myöhemmin työelämässä oltuaan, on mahdolli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

suus suorittaa erikoisammattitutkinto ja saada tavallaan tämmöinen erityisammattimiehen ja -naisen asema ja status.

Mutta ehkä tällä puheenvuorollani nyt itseäni haluan rauhoitella. Seurataan nyt hyvin tarkasti sitten tämän koulutussopimuksen käyttöönottoa. Monet asiantuntijathan esittivät, että luovutaan siitä koko koulutussopimus-nimestä, kun siinä on vain kysymys työssä oppimisesta, puhutaan vain työssä oppimisesta. Mutta voi tietysti olla perusteita ajatella, että se on ikään kuin tämmöinen tietty muodollis-hallinnollinenkin kokonaisuus.

Arvoisa puhemies! Ajattelin olla näin lyhytsanainen tällä kertaa.

18.37 Tuomo Puumala kesk: Arvoisa puhemies! Vielä mitä tulee oppisopimuskoulutukseen, niin kyllähän sitä aika tavalla nyt tässä kehitetään ja viedään parempaan asentoon. Ensinnäkin oppisopimuksen yksikköhinta tulee samalle tasolle sen perinteisen oppilaitosmuotoisen opiskelun kanssa. Se on todella iso muutos, jos ajatellaan sitä, että aikaisemmin on ollut selkeä kannustin kouluttaa se nuori nimenomaan aina sillä perinteisellä tavalla, siitä on saanut melkein puolet enemmän rahaa. Nyt sitten saa saman verran rahaa siitä uudessa järjestelmässä, kouluttaapa nuoren oppisopimuksella tai sitten perinteisessä oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Se on iso muutos ja merkittävä kehitysaskel.

Ja sitten näkisin kyllä myös tämän koulutussopimuksen isona askeleena oppisopimuskoulutuksen kehittämisen suuntaan. Siitä on tarkoitus rakentaa jouheva polku ja siirtymä koulutussopimuksesta oppisopimuskoulutukseen, joka on sitten jo työsopimusmuotoinen koulutus. Ensin työelämä vähän tutummaksi ja sitten oppisopimuskoulutukseen.

Puhemies! Se, mitä halusin vielä lopuksi, tämän hyvän keskustelun päätteeksi sanoa, oli, että kyllähän tässä moni asia palautuu siihen, uskommeko me tähän reformiin: lähdemmekö siitä, että varmasti ei tule mikään onnistumaan, jopa tekemään töitä sen eteen, että ei onnistuisi, vai lähdemmekö tekemään töitä sen eteen, että tämä onnistuu. Tämähän on valtaavan mittaluokan harjoitus. Voidaan puhua koulutuksen sotesta, eli erittäin isosta asiasta, ammatillisen koulutuksen sotesta. Vaatii muutoksia, ajattelutavan muutoksia varmaan meillä poliitikoilla, opiskelijoilla, opettajilla, koulutuksen järjestäjillä, ministeriössä. Olemme uuden edessä, ja ennen kaikkea meidän pitää uskoa meidän nuoriin. Jos uskotaan meidän nuoriin, niin olen varma, että tässä reformissa tullaan onnistumaan. Lähdetään yhdessä tekemään töitä sen eteen.

18.39 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! En voi olla kommentoimatta edustaja Puumalan puheenvuoroa, koska siinä ikään kuin rivien välistä oli luettavissa jonkunlainen kritiikki opposition suuntaan. Kyllähän me olemme kaikki sitoutuneita siihen ja olemme kaikki olleet sitä mieltä, että on äärimmäisen hyvä, että ammatillista koulutusta kehitetään, ja pidämme ammatillista koulutusta ylipäätään erittäin suuressa arvossa ja toivomme, että tämäkin uudistus onnistuu parhaimmalla mahdollisella tavalla, ja se on kyllä tuotu esille moneen otteeseen niin valiokuntakäsittelyn yhteydessä kuin täällä salissa.

Mutta on kyllä aiheellista myöskin — ja mielestäni se on osa sitä kehittämistyötä, mitä tehdään — että tuodaan esille niitä huolia, jotka liittyvät tähän uudistukseen, tiettyihin kipukohtiin, esimerkiksi juuri tämä lähiopetuksen määrä tai ohjauksen määrä, koulutussopimukseen liittyvät yksityiskohdat ja ennen kaikkea tämä rahoituksen leikkaamisen suhde tähän uudistukseen ja se, miten se tulee näkymään siinä oppilaitosten arjessa, koska siitä myöskin opettajat ja opiskelijat ja monet muutkin asiantuntijat, jotka tekevät päivittäin tätä ammatillisen koulutuksen kanssa, kaikki nostavat näitä samoja huolia esille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

Pidän aivan välttämättömänä, että tätä uudistusta nyt sitten jatkossa seurataan ja että myöskin hallituspuolueiden keskuudessa on valmiutta muuttaa tätä rahoitusmallia ja korottaa tätä perusrahoituksen osuutta. Se, että se niin selvästi tuotiin mukaan sivistysvaliokunnan lausumiin, antaa osviittaa siitä, että hallituspuolueidenkin sisällä tiedostetaan niitä ongelmia, jotka liittyvät tähän nyt esitettyyn ratkaisuun.

18.41 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Puumala käytti rakentavahkon puheenvuoron, jossa edustaja Andersson kyllä kiinnitti huomiota siihen, missä ne pienet puutteet olivatkin.

Kyse on todellakin tästä perusrahoituksen osuudesta. Viimeksi tänään keskustelin erään oppilaitoksen edustajan kanssa, joka nimenomaan työelämäpuolella kouluttaa aikuisia sekä nuoria, ja hän on kiinnittänyt huomiota siihen, että tämä lähiopetuksen mahdollistaminen koulutussopimuksen puitteissa ei kerta kaikkiaan tule onnistumaan. Hän oli erittäin murheellinen siitä, kuinka näin voidaan mennä se edellä, että luullaan, että mahdollistetaan työssäoppiminen, kun leikataan rahaa juuri sieltä puolelta, missä niitä resursseja pitäisi olla, että nämä koulutussopimukset voisivat mahdollistua.

Mutta nyt kun on ministeri paikalla, niin täytyy metsäkonepuolelle ja konealan puolelle yksi hento toivomus esittää: että meillä voitaisiin pohtia myös ministeriössä sillä puolella, joka vastaa siitä sektorista, kuinka meillä nuoret voivat ruveta ammattia harjoittamaan siellä metsäkonepuolella. Meillä isät ja äidit vievät nuoriaan töihin, missä nuorilla on 16-vuotiaana oikeus käyttää kaivuria ja metsäkonetta, mutta heillä ei ole oikeutta viedä sitä laitetta sinne työpaikalle, vaan heidän täytyy isien ja äitien avustuksella viedä ensin ne koneet ja laitteet sinne. Emmekö voisi EU:ssa todellakin ruveta ponnistelemaan niin, että 18-vuotias voisi viedä sen työssä käytettävän laitteen sinne työpaikalle?

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.